

gepubliceerde inventarisatie in ons land. Na de Stikke Trui en Arnhemse uiterwaarden een mooie aanvulling van de grotere inventarisaties van jouw hand. Het blijft wellicht nog even een verrassing welk(e) terrein(en), behalve je tuin, je de komende jaren gaat onderzoeken. Als ik in Duiven zou wonen werd dat 'de streek' die Benno o.a. in 1953 zo treffend besprak...

Korte mededeling

Een toevoeging aan 'Uitgerangeerd'

Hans Nieuwenhuijsen

Zoals in het Dankwoord staat heb ik 'stevig meegedacht' met Jan. Vooral over de rangschikking en interpretaties van zijn gegevens. Wat ons vooral opviel was het verschijnsel dat door de jaren heen wel het soortenspectrum maar niet het soortenaantal verandert. Dat laatste blijft vrij constant. We interpreteren het veranderende soortenspectrum als een weerspiegeling van de successie in het terrein en het constante aantal soorten als een teken dat de draagkracht door de jaren heen gelijk blijft. Ik kan nu nog een ander licht laten schijnen op het constante aantal soorten. Bij het opruimen van mijn boekenkast viel mij Willem Ellis' Biogeografie (1988) in handen. Er stak een papiertje tussen pagina 34 en 35. En wat staat daar? Iets over het evenwichts-model van Mac Arthur & Wilson, de mannen van de eilandtheorie die o.a. heeft geleid tot het idee van de Ecologische Hoofd Structuur (EHS). Ik citeer: "Volgens deze theorie is het aantal soorten op een eiland het resultaat van een dynamisch evenwicht tussen enerzijds immigratie van soorten van elders, en anderzijds uitsterven van ter plaatse voorkomende soorten. Anders gezegd, voortdurend komen er van elders soorten bij en sterven er lokaal soorten uit, zonder dat het totale soortenaantal verandert. Nog korter: na een aanloopfase houden immigratie en extinctie elkaar in evenwicht. Zowel de kans dat een soort op een eiland uitsterft als de kans dat een nieuwe soort op een eiland terecht komt is gekoppeld aan de grootte van het eiland". Jan's gegevens vormen dus een mooie ondersteuning van deze theorie. Op het 'eiland' Westervoort, twee hectare groot, leven jaarlijks ongeveer 80 soorten bijen en wespen. Mijn voorstel voor de titel van een eventuele herdruk is 'Een uitgerangeerd eiland'.

Literatuur

Ellis W.N., 1988. Biogeografie. - Wetenschappelijke mededeling KNNV nr.90, 125 p.

Boekbespreking: Bijen en wespen in Zeeland

Jan Smit

Calle, L. & Ch. Jacobusse (red.), 2008. Bijen en wespen in Zeeland; Fauna Zeelandica deel 4, Het Zeeuwse Landschap, Wilhelminadorp, 191 p. Kosten € 29,90.

Aanbieding voor leden van de sectie: € 25,- inclusief verzendkosten.

Te bestellen door het overmaken van 25 euro op bankrekening 5103.36.167 ten name van Het Zeeuwse Landschap te Heinkenszand, onder vermelding van "Bijen en wespenatlas".

Op 12 september 2008 was de grote dag voor de Zeeuwse insectenwerkgroep: hun boek over bijen en wespen in Zeeland werd gepresenteerd. Rondom dit heuglijke feit was een mini-symposium georganiseerd, met voorafgaand een excursie in de Kwade Hoek.

De Zeeuwse atlas

Het boek ziet er goed verzorgd en kleurrijk uit, met veel fraaie foto's. Op de eerste 23 pagina's wordt een algemene inleiding gehouden over bijen en wespen, met hoofdstukken over de indeling, voortplanting, voedsel, fenologie, vijanden en parasieten. Daarna volgen er hoofdstukken over het onderzoek in Zeeland, voorkomen en verspreiding in Zeeland, biotopen, het klimaat en als laatste de status, bedreiging en bescherming van bijen en wespen in Zeeland. Dit laatste hoofdstuk is belangrijk, met name door de uitgever van het boek (het Zeeuwse Landschap) die tevens beheerder is van een aantal gebieden in deze provincie. Waardoor welhaast automatisch de beheersadviezen onderschreven en uitgevoerd zullen worden. Wat een goed bericht is voor de aculeaten in deze provincie.

Het merendeel van het boek bevat korte beschrijvingen van alle soorten die in Zeeland zijn waargenomen, met een verspreidingskaartje van de soort in deze provincie. Het boek bevat veel aanvullingen op de verspreidingskaartjes in de voorlopige atlas van de bijen (Peeters et al. 1999) en die van de wespen en mieren van Nederland (Peeters et al. 2004). De lijst is weer gelardeerd met veel fraaie foto's. Door de vormgeving is bovendien in één oogopslag de status van een soort te zien.

Geen kritiek?

Jawel, zo is niet aangegeven welke lijn er gevolgd is met betrekking tot de naamgeving, die wijkt hier en daar af van die in de beide genoemde standaardwerken en van Peeters & Reemer (2003).

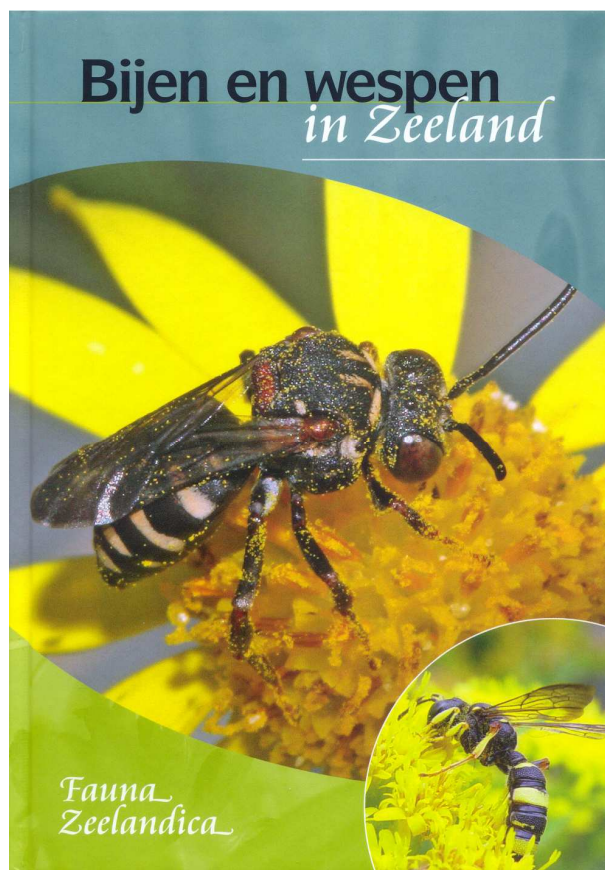

Helaas zitten er in het boek nogal wat tikfouten in de wetenschappelijke soortnamen en worden een enkele keer oude en nieuwe namen in hetzelfde stuk tekst door elkaar gebruikt.

De soort *Mellinus crabroneus* wordt wel genoemd bij de verdwenen soorten, maar is in de lijst vergeten.

De verspreidingskaartjes van de bijen worden vergeleken met de voorlopige atlas uit 1999, maar er zijn diverse publicaties die daar al aanvullingen op hebben gegeven. Wat dat betreft is veel relatief recente literatuur niet gebruikt bij het maken van de teksten.

In het boek worden twee soorten aculeaten nieuw voor de fauna van ons land gemeld. Begrijpelijk vanuit het oogpunt van de auteurs, vanwege de nieuws waarde van het boek. Maar jammer, want door de beperkte verspreiding van het boek zal dit minder aandacht krijgen dan het verdient. Daarnaast is de melding van *Sphex funerarius* niet compleet, zo ontbreken de datum en de precieze locatie.

Wat overheerst?

Enorme bewondering voor de Zeeuwse club, die er in enkele jaren tijd in is geslaagd om van één van de slechtst onderzochte provincies in ons land op het gebied van de aculeaten, de best onderzochte te maken. Daarin is heel veel tijd geïnvesteerd. Naar de resultaten kan het landelijke witte vlekkenplan van de sectie alleen maar jaloers kijken.

Daarnaast heeft deze club het in die periode ook nog eens voor elkaar gekregen een symposium over schorbijen te organiseren met internationale allure.

En verder?

Deze enthousiaste club heeft nog veel meer onder de pet! Er is jarenlang heel veel gerichte aandacht besteed aan de soorten *Colletes halophilus* en *Epeolus tarsalis* en dat niet alleen in ons eigen land. Er is heel veel uitgezocht en ontdekt. Hier moeten ze nog wel een boek over gaan schrijven, dat kan niet anders. Ik ben alvast zeer benieuwd!!

Literatuur

- Peeters, T.M.J., I. Raemakers & J. Smit, 1999. Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen (Apidae). - EIS-Nederland, Leiden, 226 p.
- Peeters, T.M.J. & M. Reemer, 2003. Bedreigde en verdwenen bijen in Nederland (Apidae s.l.). - EIS-Nederland, 96 p.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit & H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). - Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden, 507 p.